

Natuurtoets Windturbines Boerderijweg Neer 2017

Bureau Meervelt,
Ecologisch onderzoek en advies

Natuurtoets Windturbines Boerderijweg Neer 2017

Status: Concept, 24 november 2017

In opdracht van:

Contactpersoon: Dhr. A. Jansen

Bureau Meervelt,
Ecologisch onderzoek en advies

C.E. Linders & Ing. R.A.J. Pahlplatz

Projectnummer: 17-062

Foto omslag: Zicht op plangebied

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Beschrijving plangebied	1
1.3	Voorgenomen ontwikkeling	3
1.4	Opzet van de rapportage	4
2.	ANALYSE GEBIEDSBESCHERMING	5
2.1	Inleiding.....	5
2.2	Afwegingskader Wet natuurbescherming.....	5
2.3	Afwegingskader Omgevingsverordening Provincie Limburg 2014	6
3.	ANALYSE SOORTBESCHERMING	8
3.1	Inleiding.....	8
3.2	Flora	9
3.3	Zoogdieren	9
3.4	Vogels	11
3.5	Amfibieën	14
3.6	Reptielen	14
3.7	Overige beschermde soorten	14
4.	CONCLUSIES	15
4.1	Conclusies gebiedsbescherming.....	15
4.2	Conclusies soortbescherming	15
	LITERATUURLIJST EN WEBSITES	17
	BIJLAGE 1 ACHTERGRONDEN WET NATUURBESCHERMING	18
	BIJLAGE 2 NATUURGEGEVENS NDFF QUICKSCANHULP.....	26
	BIJLAGE 3 NATUURTOETS VIJFDE TURBINE IN WINDPARK NEER	28
	BIJLAGE 4 AERIUSBEREKENING	28

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

Tussen het Afwateringskanaal en de Boerderijweg te Neer is in 2012 een opstelling van vier windturbines in gebruik genomen; in 2015 is daar een vijfde windturbine aan toegevoegd. De vijfde turbine is gerealiseerd tussen de tweede en derde molen in het al bestaande windpark. In opdracht van de Limburgse windcoöperatie Zuidenwind worden nu de mogelijkheden onderzocht voor het toevoegen van twee windturbines in het verlengde van het al bestaande windpark.

Zuidenwind heeft Bureau Meervelt verzocht een quickscan flora en fauna uit te voeren om een beeld te krijgen van de aanwezige (beschermde) natuurwaarden. Deze quickscan gaat in op de aspecten flora en fauna in relatie tot plaatsing en ingebruikname van twee windturbines, zoals aangegeven in onderstaande figuur en figuur 4.

Figuur 1: Ligging van het onderzoeksgebied (rood doorgetrokken belijning) en de al geplaatste windturbines (rood gestippelde belijning) (ondergrond Limburg Atlas, 2017).

In deze quickscan wordt inzichtelijk gemaakt of door de geplande ontwikkeling negatieve effecten te verwachten zijn op beschermde soorten en gebieden en wordt aangegeven welke stappen doorlopen dienen te worden als natuurwaarden mogelijk in het geding komen. De voorgenomen ontwikkeling wordt getoetst aan de Wet natuurbescherming en het gebiedsbeschermingsregime in de Omgevingsverordening Limburg 2014.

1.2 Beschrijving plangebied

Het plangebied wordt in de huidige situatie gebruikt voor graszodenteelt. De ecologische waarde is daardoor bijna nihil. Aan de noordzijde van het plangebied ligt de brede Snepheiderbeek die geflankeerd wordt door oude eiken en houtwallen. Een zandpad scheidt het plangebied van de beek. De staldijk vormt de oostelijke begrenzing, de zuidelijke grens wordt gevormd door de Boerderijweg en aanliggende bosje, houtwallen en agrarische gronden. Langs het bosje en gedeeltelijk langs het plangebied is een (Dassenkerend en/of Wild zwijnkerend) raster aangebracht.

In onderstaande foto's wordt een impressie van het plangebied gegeven.

Figuur 2: Zicht op plangebied en de Boerderijweg (zuidzijde) met aan de horizon de al geplaatste windturbines.

Figuur 3: Zicht op het plangebied en het zandpad langs de Snepheiderbeek (noordzijde).

1.3 Voorgenomen ontwikkeling

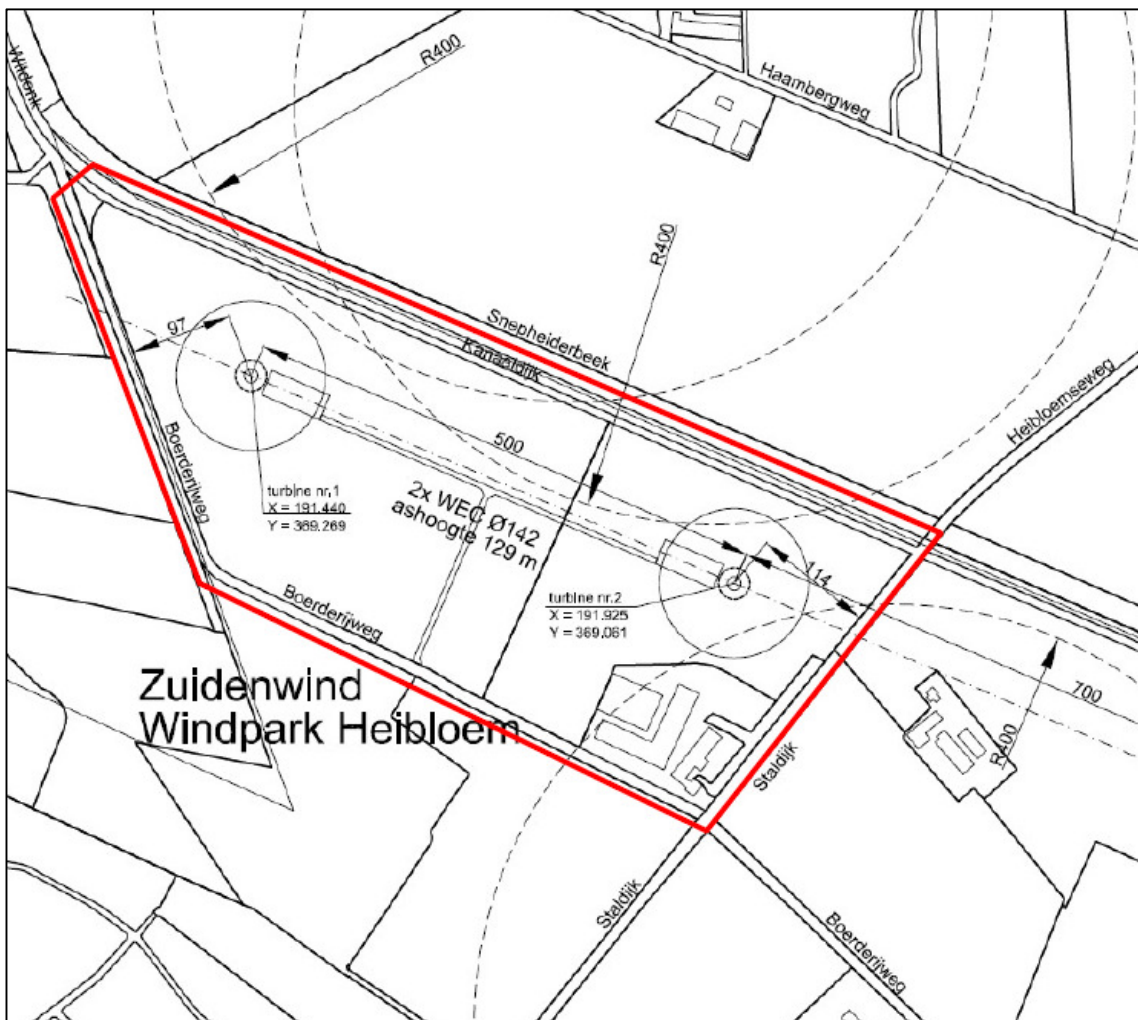
De voorgenomen ontwikkeling betreft de plaatsing van twee grote windturbines in aanvulling op de al aanwezige vijf turbines. Naar verwachting worden turbines met de volgende technische specificaties geplaatst:

- Ashoogte van de gondel: 129 meter.
- Wieklengte: 70 meter (doorsnede 142 meter).
- Het ruimtebeslag op de grond van de turbine is beperkt, de voet betreft een oppervlakte van enkele tientallen m² en een spanningskabel dient te worden ingegraven.

De turbines zijn hoger en hebben een grotere rotordiameter dan de al aanwezige windturbines (met een ashoogte van ca. 100 meter en een diameter van 92 meter).

Voor de plaatsing van de turbines hoeven geen bomen gekapt te worden.

In het plangebied kan (tijdelijk) materiaal opgeslagen worden en ze bieden voldoende bewegingsruimte om de grondwerkzaamheden uit te voeren (er is geen extra ruimtebeslag buiten het plangebied voorzien). Het plangebied is bereikbaar via verharde wegen.

Figuur 4: Plangebied voor de plaatsing van twee windturbines aan de Boerderijweg in Neer (Heilbloem).

Figuur 5: De al aanwezige windturbines.

1.4 Opzet van de rapportage

De Nederlandse natuurbescherming kent twee aspecten: gebiedsbescherming en soortbescherming. In hoofdstuk 2 en 3 worden respectievelijk de gebieds- en soortbescherming uitgewerkt. In hoofdstuk 4 worden de conclusies op een rij gezet en de eventueel noodzakelijke vervolgstappen beschreven.

In bijlage 1 wordt relevante achtergrondinformatie op het gebied van natuurwetgeving en beleid weergegeven. In bijlage 2 zijn de gegevens van de NDFF Quickscanhulp opgenomen.

2. ANALYSE GEBIEDSBESCHERMING

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt per afwegingskader aangegeven of het plangebied deel uitmaakt van een beschermd gebied en wordt inzichtelijk gemaakt of door de geplande ingreep een mogelijk negatieve invloed te verwachten is op aanwezige beschermde gebieden in de omgeving.

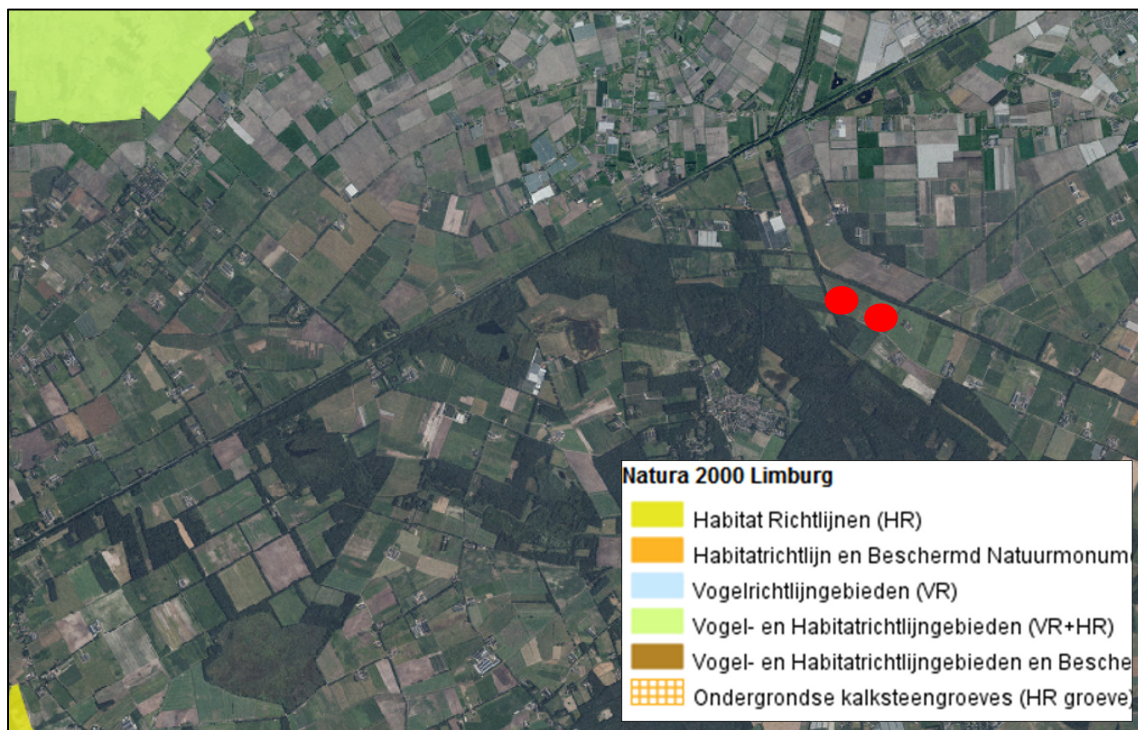
Ten aanzien van gebiedsbescherming is een aantal afwegingskaders relevant:

- Afwegingskader Wet Natuurbescherming,
- Afwegingskader Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (Nationale Natuurnetwerk, verder NNN).

Bij onbekendheid met deze afwegingskaders wordt geadviseerd bijlage 1 eerst door te nemen.

2.2 Afwegingskader Wet natuurbescherming

Het plangebied ligt niet in Natura 2000 gebied (zie figuur 6). Ten noordwesten van het plangebied ligt Natura 2000 gebied Groote Peel op meer dan vijf km afstand. Sarsven & De Banen ligt eveneens op meer dan vijf km ten zuidwesten van het plangebied.

Figuur 6: Ligging van het plangebied ten opzichte van Natura 2000 gebied Groote Peel (in het noordwesten) en Sarsven & De Banen (in het zuidwesten). Beide Natura 2000 gebieden liggen op meer dan vijf km afstand (Limburg Atlas, 2017).

Ten aanzien van Natura 2000 gebieden dient zekerheid geboden te worden omtrent het niet optreden van een verslechtering van de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten, dan wel de verstoring van soorten. Door de plaatsing van de twee windturbines buiten de grenzen van de Natura 2000 gebieden is geen sprake van een fysieke aantasting van het Natura 2000 gebied, N-emissies treden niet op als gevolg van de ingebruikname van de windturbines. Tijdens de aanleg is er sprake van enige N-emissies ten gevolge van het (vracht)verkeer. Deze zijn echter verwaarloosbaar (tijdelijk en op grote afstand van de Natura 2000 gebieden) waardoor geen depositie plaatsvindt in stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden. Een Aeriusberekening is bijgevoegd als bijlage 4.

Het optreden van andere negatieve (storings)effecten door de plaatsing van de windturbines op een afstand van meer dan vijf kilometer van de Natura 2000 gebieden is uit te sluiten. Het opstellen van een passende beoordeling is niet nodig.

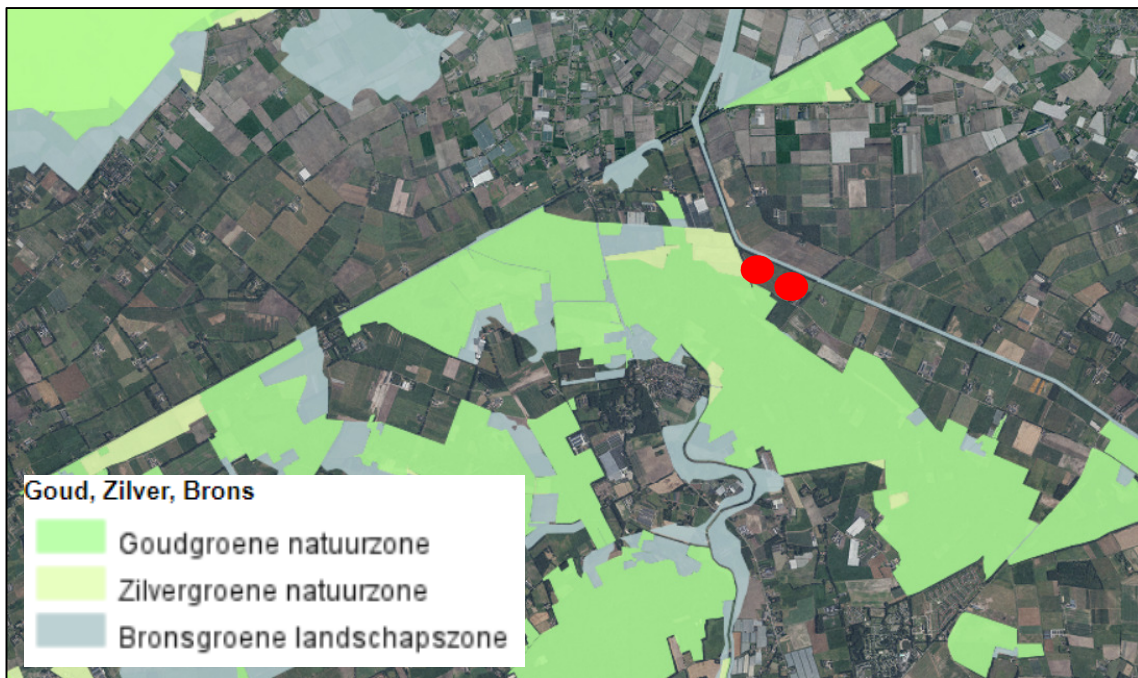
2.3 Afwegingskader Omgevingsverordening Provincie Limburg 2014

In het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) is door het Rijk vastgelegd dat de provincie verantwoordelijk is voor de begrenzing van het Nationaal Natuur Netwerk (NNN, voorheen EHS genoemd). De begrenzing en bescherming van het NNN is in Limburg als Goudgroene natuurzone vastgelegd in het POL2014 en de Omgevingsverordening Limburg 2014. Met de Beleidsregel natuurcompensatie geeft de Provincie Limburg invulling aan het natuurcompensatiebeleid uit de Omgevingsverordening.

Ruimtelijke ontwikkelingen binnen de Goudgroene natuurzone dienen getoetst te worden aan de Omgevingsverordening Ruimte en de beleidsregel. Het beschermingsregime van de Goudgroene natuurzone en de Bronsgroene landschapszone wordt als volgt beschreven in de verordening:

Artikel 2.6.2 Bescherming Goudgroene natuurzone

Een ruimtelijk plan dat betrekking heeft op een gebied dat deel uitmaakt van de Goudgroene natuurzone, maakt geen nieuwe activiteiten dan wel wijziging van bestaande activiteiten mogelijk die de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied aantasten.

Figuur 7: Ligging van het plangebied ten opzichte van het Nationaal Natuur Netwerk/Landschapszones (Limburg Atlas, 2017).

Het NNN/de Goudgroene natuurzone kent geen externe werking. Uit jurisprudentie blijkt wel dat bij vaststelling van een plan rekening gehouden dient te worden met de ligging van een plangebied ten opzichte van het NNN en eventueel aanwezige ecologische verbindingzones¹. De raad dient bij vaststelling van een bestemmingsplan afwegingen te maken in het kader van een goede ruimtelijke ordening. Dit betekent dat de gevolgen van het plan niet onaanvaardbaar voor de omgeving moeten zijn.

¹ <http://deeplink.rechtspraak.nl/uitspraak?id=ECLI:NL:RVS:2016:2508>

De locaties van de twee zuidelijke windturbines liggen buiten het NNN (zie figuur 6). De Beleidsregel natuurcompensatie is op deze turbines niet van toepassing.

3. ANALYSE SOORTBESCHERMING

3.1 Inleiding

Ten aanzien van soortbescherming is de Wet natuurbescherming relevant. Voor meer informatie over dit afwegingskader wordt verwezen naar bijlage 1. In de Wet natuurbescherming zijn drie beschermingsregimes vastgesteld:

1. Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn
2. Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn
3. Beschermingsregime andere soorten (ook wel de Nationale lijst genoemd).

Daarnaast kan voor soorten een vrijstelling gelden bij ruimtelijke ontwikkelingen, bestendig beheer en onderhoud. Deze vrijstellingslijst kan per provincie verschillend zijn.

De lijsten per beschermingsregime en de vrijstellingslijst zijn opgenomen in bijlage 1. Bij onbekendheid met dit wettelijk kader wordt geadviseerd deze bijlage eerst door te nemen.

In dit hoofdstuk wordt onderzocht of beschermde soorten ter hoogte van het plangebied en de omgeving daarvan (kunnen) voorkomen. Daartoe zijn gegevens verzameld van de sites van de provincie Limburg en de Nationale Databank Flora en Fauna (Quickscanhulp). De natuurgegevens van de NDFF Quickscanhulp worden gerubriceerd in stralen van 1, 5, 10 etc. km van het plangebied. Voor deze quickscan wordt uitgegaan van een straal van 1 km rond het plangebied (dus ruimer dan het plangebied zelf). De waarnemingen zijn verzameld in de laatste vijf jaar.

De vogelgegevens van de NDFF Quickscanhulp (zie bijlage 2) worden niet geselecteerd op type waarnemingen zoals 'waarneming broedende vogel of overtrekkend'. Het resultaat in de NDFF-tabel in bijlage 2 geeft een overzicht van alle op het moment van opvragen goedgekeurde actuele waarnemingen, dus ook losse waarnemingen (kort pleisterend, overtrekkend) in de NDFF. Dit houdt in dat de informatie ten aanzien van beschermde broedvogels onvoldoende gedetailleerd is (een te geringe informatiewaarde heeft) om concrete uitspraken te doen op basis van deze gegevensset. De gegevens uit de dataset van de NDFF over vogels worden daarom in de quickscan buiten beschouwing gelaten. Voor informatie over potentiële broedvogels zijn de natuurgegevens van de provincie Limburg geraadpleegd en wordt een inschatting gemaakt op basis van expert judgement.

Ter voorbereiding van de plaatsing van de al aanwezige windturbines is in 2011 een uitgebreid veldonderzoek uitgevoerd naar vleermuizen. De resultaten hiervan zijn opgenomen in het rapport 'Natuurtoets vijfde turbine in windpark Neer' (Bureau Waardenburg bv, 2011). Dit rapport is als bijlage 3 bijgevoegd bij deze quickscan.

Als achtergrondinformatie is gebruikt gemaakt van de site waarneming.nl.

De gegevensset is samengesteld in november 2017 en aangevuld met een oriënterend veldbezoek in dezelfde maand. De resultaten van het veldbezoek zijn in deze rapportage opgenomen. Indien beschermde soorten aanwezig (kunnen) zijn, wordt aangegeven welke eventuele vervolgstappen moeten worden doorlopen.

Windturbines nemen fysiek slechts beperkt plaats in, de effecten kunnen echter optreden in een groter gebied bijvoorbeeld als er een barrière ontstaat tussen leefgebieden. Algemeen wordt ervan uitgegaan dat met name effecten op kunnen treden op vogels en vleermuizen. Grondgebonden zoogdieren kunnen het gebied waar windturbines geplaatst worden mijden. Over effecten op deze laatste diergroep is echter weinig bekend. Voor achtergrondinformatie over de ecologische aspecten van windturbines op land wordt verwezen naar Winkelman *et al.*, 2008².

² <http://webdocs.alterra.wur.nl/pdf/AlterraRapporten/AlterraRapport1780.pdf>

3.2 Flora

In een straal van 1 km rond het plangebied zijn waarnemingen bekend van Drijvende waterweegbree (NDFF Quickscanhulp). Deze soort is gebonden aan natte omstandigheden. Het plangebied biedt geen mogelijkheden tot vestiging. Andere beschermde soorten planten in de omgeving zijn niet bekend, ook niet uit de provinciale kartering van 2010. Nader onderzoek of een ontheffingsaanvraag is niet nodig.

3.3 Zoogdieren

Grondgebonden zoogdieren

In de NDFF zijn in een straal van een kilometer rond het plangebied waarnemingen bekend van beschermde grondgebonden zoogdieren (zie tabel 1).

Tabel 1: Grondgebonden zoogdieren in een straal van 1 km rond het plangebied. Voor de grijs weergegeven soorten geldt jaarrond of voor een bepaalde periode een vrijstelling (zie ook bijlage 1).

Soort	Habitatrichtlijn	Andere soorten	Bron
Aardmuis		x	NDFF Qshulp
Bever	x		NDFF Qshulp
Bosmuis		x	NDFF Qshulp, Buwa, 2011
Bunzing		x	NDFF Qshulp
Das		x	NDFF Qshulp
Dwergmuis		x	NDFF Qshulp
Dwergspitsmuis		x	NDFF Qshulp
Eekhoorn		x	NDFF Qshulp
Egel		x	NDFF Qshulp
Haas		x	NDFF Qshulp
Huisspitsmuis		x	NDFF Qshulp
Konijn		x	NDFF Qshulp
Mol		x	Buwa, 2011
Ondergrondse woelmuis		x	NDFF Qshulp
Steenmarter		x	Buwa, 2011
Ree		x	NDFF Qshulp
Veldmuis		x	NDFF Qshulp
Vos		x	NDFF Qshulp
Wild zwijn		x	NDFF Qshulp

Het plangebied maakt mogelijk deel uit van het foerageergebied van een aantal van de soorten genoemd in tabel 1. Omdat het agrarisch gebruik intensief is, is de waarde van het foerageergebied laag (veel grondbewerkingen, afvoer van voedingsstoffen) met uitzondering van aanwezige vruchtgewassen als mais waar Das en Wild zwijn op kunnen foerageren. Tijdens de plaatsing van de windturbines is het plangebied tijdelijk minder geschikt. Na de plaatsing van de windturbines is een oppervlakte ter grootte van de voet van windturbine niet meer geschikt als foerageergebied. Deze oppervlakte is zo beperkt dat dit geen effect heeft op de kwaliteit van het leefgebied. Vaste rust- en verblijfplaatsen van grondgebonden zoogdieren waarvoor geen vrijstelling geldt, zijn niet aangetroffen in het plangebied.

Naar de impact van windturbines op landzoogdieren is in het buitenland onderzoek gedaan. Hieruit blijkt dat geluidemissie, reflectie, slagschaduw en licht mogelijk een invloed heeft op landzoogdieren (onder meer Agha *et al.*, 2017 en Helldin *et al.*, 2012). Het lijkt echter dat vooral ook het gemakkelijk toegankelijk worden van voorheen ontoegankelijke gebieden in bijvoorbeeld Noord-Amerika en Zweden door de aanleg van infrastructuur voor negatieve effecten kan zorgen, door de toename van menselijke verstoring (recreatie, jagers, onderhoudsmonteurs). Voor de situatie in Neer speelt dit laatste geen rol, het plangebied is in de huidige situatie al goed toegankelijk en omzoomd door infrastructuur. Vooralsnog blijkt uit de onderzoeken dat veel individuen kunnen wennen aan windturbines; directe impact in de zin van schade aan dieren door de windturbines treedt niet op.

Dit betekent voor de situatie in Neer dat het plangebied in een worst-case-scenario gemeden gaat worden door een aantal soorten grondgebonden zoogdieren. Door plaatsing vindt geen overtreding van verbodsbepalingen op grond van de Wet natuurbescherming plaats; er worden geen dieren gedood. Voor deze grondgebonden soorten is nader onderzoek is niet nodig, een ontheffing ook niet.

Vleermuizen

In de directe nabijheid van het plangebied zijn een aantal soorten vleermuizen waargenomen.

Tabel 2: Grondgebonden zoogdieren in een straal van 1 km rond het plangebied.

Soort	Habitatrichtlijn	Andere soorten	Bron
Gewone dwergvleermuis	x		Buwa, 2011
Laatvlieger	x		NDFF Qshulp
Ruige dwergvleermuis	x		Buwa, 2011
Watervleermuis	x		Buwa, 2011
Myotis spec.	x		Buwa, 2011

In 2011 (Buwa, 2011) werd geconstateerd dat het afwateringskanaal een functie had als foerageergebied voor Gewone dwergvleermuis en Watervleermuis, Ruige dwergvleermuis en Laatvlieger. Daarnaast werden waarnemingen gedaan langs de Boerderijweg. Vaste verblijfplaatsen werden, hoewel wel verwacht, niet vastgesteld in de agrarische bedrijven.

Het plangebied voor de huidige voorgenomen plaatsing van twee turbines ligt in het verlengde van het gebied waar onderzoek gedaan is. Zowel het afwateringskanaal als de Boerderijweg (die de grenzen vormden van het toenmalige plangebied) lopen langs het plangebied waardoor het onderzoek uit 2011 een goede indicatie geeft van de functie voor vleermuizen van het huidige plangebied.

Van de waargenomen soorten hebben Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis en Watervleermuis een hoge connectiviteit met lijnvormige elementen (zie tabel 3 uit De Levende Natuur). Dit betekent dat deze soorten lijnvormige elementen als vlieg- en foerageerroute aanhouden en indien niet nodig, niet snel boven open vlakke foerageren of een vlieg- of migratieroute hebben. Laatvlieger heeft een matige connectiviteit met lijnvormige elementen. Volgens Buwa, 2011 foerageerden Laatvliegers langs het kanaal, langs de laanbeplanting langs de Doorbrand en in de bossen ten zuiden van de Boerderijweg.

Tabel 3: Overzicht van de factoren per soort die het risico bepalen slachtoffer te worden (bron: De Levende Natuur, januari 2016 - Jaargang 117 -nummer 1).

	Gewone dwergvleermuis (Pipistrellus pipistrellus)	Ruige dwergvleermuis (Pipistrellus nathusii)	Laatvlieger (Eptesicus serotinus)	Meervleermuis (Myotis dasycneme)	Rosse vleermuis (Nyctalus noctula)	Tweedejarige vleermuis (Vesperugo murinus)	Watervleermuis (Myotis daubentonii)	Brune grootoor (Plecotus auritus)
1a Gemiddelde vlieghoogte tijdens jacht (m)	1-15	3-15	0-50	0,3-2	5-50	5-40	0,3-2	0-10
1b Gemiddelde vlieghoogte tijdens migratie (m)	10-30	25-50	10-30	1-2	25-100	50-100	1-2	1-10
2 Voorkeur voor open of besloten biotoop	open	open	open	open	open	open	open	besloten
3 Binding met lijnvormige elementen	hoog	hoog	matig	hoog	matig	matig	hoog	hoog
4 Gemiddelde homerange in zomer (km)	2	10	5	15	20	5	10	3
5a Maximale migratie afstand (km)	1123	1905	330	350	1546	1787	304	90
5b Gemiddelde migratie afstand (km)	50	800	80	120	700	400	80	30
6a Echolocatie gebruikt tijdens jacht	vol	vol	vol	vol	vol	vol	droog	droog
6b Echolocatie gebruikt tijdens migratie	vol	vol	vol	vol	vol	vol	vol	droog

Vleermuizen foerageren op locaties waar de insectenrijkdom hoog is. Op intensief bewerkte percelen is de insectenrijkdom niet hoog. Daarbij is tijdens het veldbezoek maar ook uit literatuur duidelijk dat alle hier waargenomen vleermuizen een duidelijke binding hebben met lijnvormige elementen. De soortenstandaard van onder meer Gewone dwergvleermuis geeft aan dat de gegevens maximaal drie jaar oud mogen zijn. Het gaat hier echter niet om vaste verblijfplaatsen in de zin van fysieke verblijfplaatsen maar om vliegroutes. De soorten die van deze vliegroutes gebruik maken, gaan in een onveranderde situatie niet afwijken van deze vliegroutes.

Figuur 8: Impressie van de afstand van de huidige windturbines Tot de vlieg- en migratieroute langs de Snepheiderbeek.

Om die reden wordt een nieuw veldonderzoek niet nodig geacht. Een dergelijk veldonderzoek zou immers leiden tot dezelfde conclusies.

De afstand van de te plaatsen windturbines tot de vlieg-/migratieroute langs het afwateringskanaal is, bij de al aanwezige windturbines ongeveer 100 meter; de afstand van de bladen tot de vlieg-/migratieroute is minimaal 50 meter. Bij de nieuw te plaatsen turbines is deze afstand enkele meters kleiner vanwege de grotere lengte van de rotorbladen. Het plangebied is daarom te kwalificeren als een locatie met gemiddeld tot hoog aantal slachtoffers³. Slachtoffers kunnen vallen door een directe aanvaring met de rotorbladen of door te belanden in de draaikolk van rotorbladen (vortex). Door de snelle daling van luchtdruk zetten de longen uit als gevolg waarvan kleine bloedvaatjes in de longen knappen en het dier ten dode is opgeschreven (bron: De Levende Natuur, januari 2016 - Jaargang

117 -nummer 1). Door de kortere afstand van de rotorbladen tot de vliegroutes (zowel langs het afvoerkanaal als langs de bosjes aan de zuid- en westzijde van het plangebied, is de kans aanwezig (en groter dan bij de al bestaande windturbines) dat daardoor slachtoffers kunnen vallen. Een ontheffing voor het in werking hebben van de windturbines op grond van de Wet natuurbescherming is daarom noodzakelijk⁴.

3.4 Vogels

In de Wet natuurbescherming worden **alle broedende** vogels strikt beschermd. De Wet natuurbescherming kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval is. In een aantal gevallen worden **ook de nesten** van een aantal soorten jaarrond beschermd. Indien nesten of de functionele omgeving door een ruimtelijke ontwikkeling verdwijnen, kan afhankelijk van de soort die het nest gebruikt en de omstandigheden in het plangebied, mitigatie of compensatie noodzakelijk zijn.

³ Zie ook 'Effecten van windpark Koningspleij op beschermde soorten. Toetsing in het kader van de Flora- en faunawet. D.B. Kruijt & C. Heunks, 2016, Bureau Waardenburg.

⁴ De Afdeling heeft overwogen in de uitspraak van 16 april 2014, ECLI:NL:RVS:2014:1284, dat met elke doding van een dier dat behoort tot een beschermde inheemse diersoort, daargelaten of die doding voorzienbaar dan wel incidenteel is, het in artikel 9 van de Fw vervatte verbod wordt overtreden. Er is geen aanleiding tot het anders interpreteren van deze uitspraak met betrekking tot de Wet natuurbescherming waarin de Flora- en faunawet per 1 januari 2017 is opgegaan.

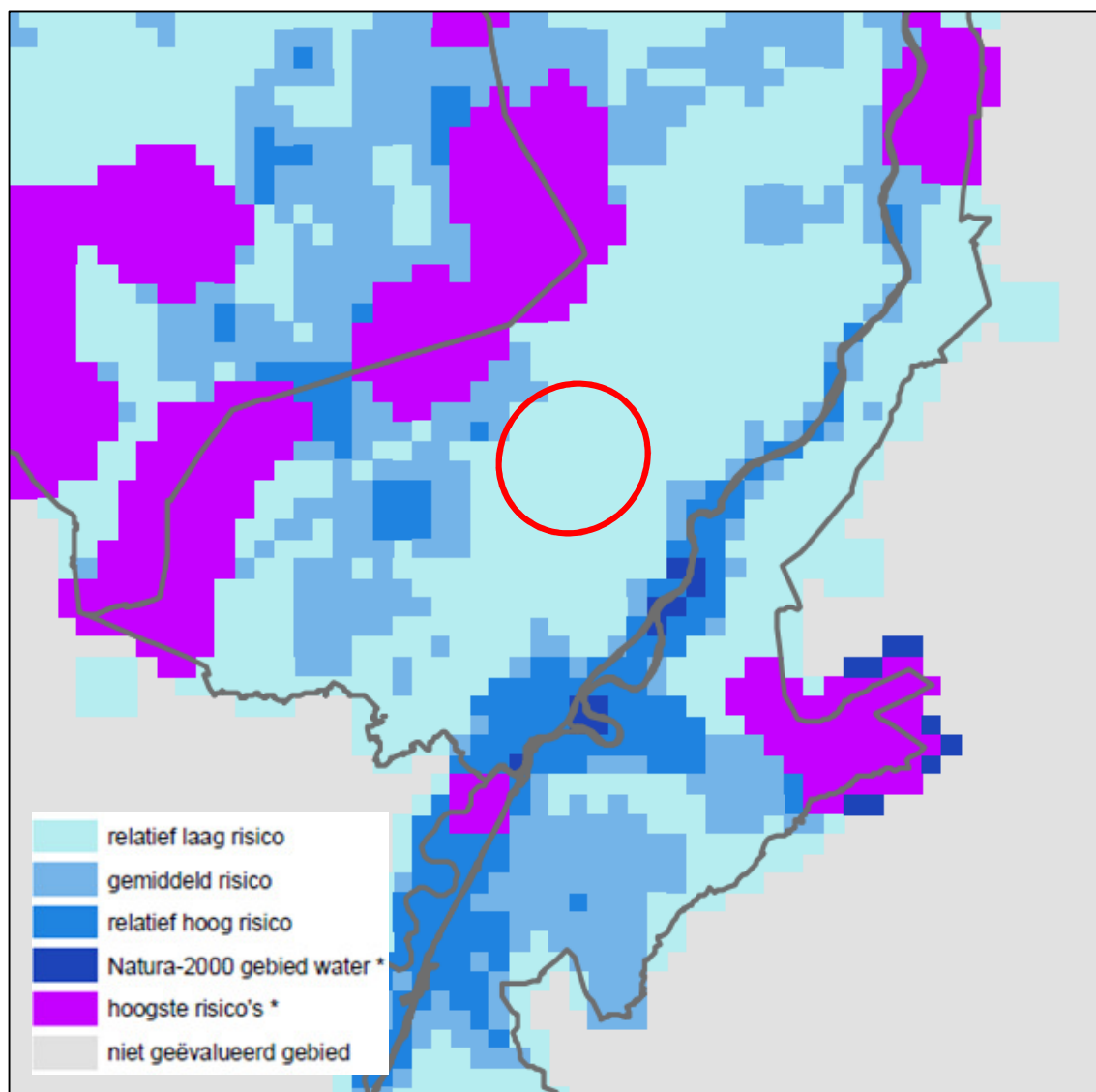
Tabel 4: Overzicht bescherming broedvogels en nesten van broedvogels.

Type	Omschrijving	Soorten
A	Ontheffingsaanvraag altijd noodzakelijk Nest jaarrond beschermd	Boomvalk, Buizerd, Gierzwaluw, Grote gele kwikstaart, Havik, Huismus, Kerkuil, Oehoe, Ooievaar, Ransuil, Roek, Slechtvalk, Sperwer, Steenuil, Wespandief en Zwarte wouw.
B	Ontheffingsaanvraag mogelijk noodzakelijk EZ heeft tevens aangegeven dat <i>“De aangepaste lijst met jaarrond beschermde nesten is indicatief en niet uitputtend. Als aanvulling op de vorige lijst zijn ook vogelsoorten opgenomen met niet jaarrond beschermde nesten. De soorten uit bovenstaande categorie vragen extra onderzoek, ook al zijn hun nesten niet jaarrond beschermd. Categorie 5-soorten zijn namelijk wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen (Dienst Regelingen, uitleg flora en faunawet 2009).”</i>	Blauwe reiger, Boerenzwaluw, Bonte vliegenvanger, Boomklever, Boomkruiper, Bosuil, Brilduiker, Draaihals, Eidereend, Ekster, Gekraagde roodstaart, Glanskop, Grauwe vliegenvanger, Groene specht, Grote bonte specht, Hop, Huiszwaluw, IJsvogel, Kleine bonte specht, Kleine vliegenvanger, Koolmees, Kortsnavelboomkruiper, Oeverzwaluw, Pimpelmees, Raaf, Ruigpootuil, Spreeuw, Tapuit, Torenavalk, Zeearend, Zwarte kraai, Zwarte mees, Zwarte roodstaart en Zwarte specht
C	Ontheffingsaanvraag niet noodzakelijk Nest voor eenmalig gebruik	Overige soorten

Tijdens het veldbezoek bleken de gronden intensief bewerkt. Vestiging van akker- of weidevogels kan ook uitgesloten worden op grond van het aangrenzende bos (predatiedruk is groot) en het agrarisch gebruik (waaronder de aanwezigheid van Mais in sommige jaren). In 2012 werden in het plangebied wel twee territoria genoteerd van Boomleeuwerik en een van Veldleeuwerik. Mogelijk broeden deze soorten in de ruige stukjes aan de westkant van het plangebied.

In het kilometerhok werd een territorium van Buizerd geregistreerd, in aangrenzende kilometerhokken werden eveneens territoria van Buizerd vastgesteld en van Havik. Het plangebied maakt mogelijk deel uit van deze soorten. In de directe nabijheid van het plangebied werden geen jaarrond beschermde nesten aangetroffen. Het bosje ten zuiden van de Boerderijweg en de houtwallen vormen potentieel broedbiotoop voor diverse soorten kleine zangvogels. Tijdens de provinciale broedvogelkartering werden hier enkele bijzondere en schaarse broedvogels vastgesteld.

Vogelbescherming Nederland heeft aangegeven het van groot belang te vinden dat duurzame energiebronnen op korte termijn worden gerealiseerd. Windenergie maakt daar deel van uit. Om de ruimtelijke spreiding en de mate van risico's van windmolens voor vogels inzichtelijk te maken heeft Vogelbescherming Nederland opdracht gegeven aan Sovon Vogelonderzoek Nederland en ecologisch adviesbureau Altenburg & Wymenga om de “Nationale windmolenrisicokaart voor vogels” te ontwikkelen. In figuur 5 is een uitsnede opgenomen van de risicokaart (De nationale windmolenrisicokaart voor vogels (Aarts & Bruinzeel, 2009)).

Figuur 9: Risicokaart Vogelbescherming Nederland (Aarts & Bruinzeel, 2009) en globaal aangegeven de ligging van het gebied waar de windturbines worden geplaatst.

De regio waar de windturbines worden geplaatst ligt in een omgeving met een relatief laag risico. In de legenda aangegeven met een * dienen volgens de visie van Vogelbescherming Nederland windmolenvrij te blijven.

Hoewel de twee turbines geplaatst worden in een omgeving met een relatief laag risico en veel lokale broedvogels de rotorbladen leren te ontwijken, is de kans op aanvaringen aanwezig (met name 's nachts en tijdens slecht zicht).

In de Wet natuurbescherming is een verbodsbepaling opgenomen voor het opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende soorten te doden. Onder opzettelijkheid valt ook de zogenaamde 'voorwaardelijke opzet'. Geadviseerd wordt daarom een ontheffing aan te vragen voor alle in het wild levende vogels.

3.5 Amfibieën

In een straal van een kilometer rond het plangebied zijn waarnemingen bekend van beschermde soorten amfibieën (zie tabel 5)

Tabel 5: Amfibieën in een straal van 1 km rond het plangebied. Voor de grijs weergegeven soorten geldt jaarrond of een deel van het jaar vrijstelling bij ruimtelijke ingrepen (zie bijlage 1).

Soort	Habitatrichtlijn	Andere soorten	Bron
Bruine kikker		x	NDFF Qshulp
Gewone pad		x	NDFF Qshulp
Kleine watersalamander		x	NDFF Qshulp
Kamsalamander	x		NDFF Qshulp

In het plangebied ontbreekt open water en daarmee voortplantingswater; ook winterbiotoop ontbreekt. Rond het plangebied komt wel open water voor in de vorm van beekjes. Het plangebied zelf heeft geen functie als leefgebied. Voor deze soorten is geen nader onderzoek of een ontheffing nodig.

3.6 Reptielen

In een straal van een kilometer rond het plangebied is alleen Levendbarende hagedis bekend. Ook voor deze soort en andere soorten reptielen ontbreken mogelijkheden tot vestiging in het plangebied vanwege de intensieve agrarische functie. Nader onderzoek naar reptielen of een ontheffing is niet nodig.

3.7 Overige beschermde soorten

Overige beschermde soorten die bekend zijn in een straal van een kilometer rond het plangebied zijn opgenomen in onderstaande tabel.

Tabel 6: Amfibieën in een straal van 1 km rond het plangebied. Voor de grijs weergegeven soorten geldt jaarrond of een deel van het jaar vrijstelling bij ruimtelijke ingrepen (zie bijlage 1).

Soort	Habitatrichtlijn	Andere soorten	Bron
Grote vos		x	NDFF Qshulp
Grote weerschijnvlinder		x	NDFF Qshulp
Kleine ijsvogelvlinder		x	NDFF Qshulp
Spiegeldikkopje		x	NDFF Qshulp
Beekrombout		x	NDFF Qshulp
Gevlekte witsnuitlibel	x		NDFF Qshulp

Deze soorten zijn gebonden aan natte/vochtige omstandigheden voor hun waardplanten en voortplanting. Geschikt leefgebied binnen de grenzen van het plangebied ontbreekt. Nader onderzoek of een ontheffingsaanvraag is niet nodig.

4. CONCLUSIES

4.1 Conclusies gebiedsbescherming

- Het plangebied ligt op meer dan vijf kilometer afstand van Natura 2000 gebieden. Door de plaatsing van de twee windturbines buiten de grenzen van Natura 2000 gebieden is geen sprake van een fysieke aantasting van het Natura 2000 gebied, N-emissies treden niet op als gevolg van de ingebruikname van de windturbines. Tijdens de aanleg is er sprake van enige N-emissies ten gevolge van het (vracht)verkeer. Deze zijn echter verwaarloosbaar (tijdelijk en op grote afstand van de Natura 2000 gebieden) waardoor geen depositie plaatsvindt in stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden. Het optreden van andere negatieve (storings)effecten door de plaatsing van de windturbines op een afstand van meer dan vijf kilometer van de Natura 2000 gebieden is uit te sluiten. Het opstellen van een passende beoordeling is niet nodig.
- Het plangebied grenst aan de Goudgroene natuurzone. Het NNN/de Goudgroene natuurzone kent geen externe werking. De Beleidsregel natuurcompensatie is op deze turbines niet van toepassing.

4.2 Conclusies soortbescherming

- Het plangebied en omgeving kan deel uitmaken van het leefgebied van meerdere beschermde soorten. Voor de ruimtelijke ontwikkeling is van belang dat geen vaste rust- en/of verblijfplaatsen verloren gaan. Tijdens het veldbezoek werden deze niet aangetroffen.
- Uit vleermuisonderzoek in 2011 blijkt dat de randen van het plangebied van betekenis als vlieg- en migratieroute voor vleermuizen. Gezien de grootte van de rotorbladen en de aanwezigheid van vleermuizen aan de randen is er een kans op slachtoffers. Een ontheffing voor het in werking hebben van de windturbines op grond van de Wet natuurbescherming is daarom noodzakelijk.
- Voor vogels geldt dat de windturbines worden geplaatst in relatief laag risicogebied (laag risico op aanvaringen). De lokale en algemeen voorkomende soorten kunnen echter wel (incidenteel) slachtoffer worden van de windturbines. Een ontheffing voor het in werking hebben van de windturbines op grond van de Wet natuurbescherming is daarom noodzakelijk.
- Voor zowel vleermuizen als vogels kan teruggeregpen worden op de 1% mortaliteitsnorm⁵ bij het ontbreken van een ander wetenschappelijk onderbouwd criterium. Hierbij wordt het aantal jaarlijks te verwachten aanvaringsslachtoffers per soort ten gevolge van de windturbines in kaart gebracht. Het exact aantal slachtoffers is niet te voorspellen, daarom wordt uitgegaan van waarden uit de literatuur. Gezien de ligging van het plangebied en het beperkt aantal windturbines, is het niet zinvol voor deze ontwikkeling een zelfstandige berekening uit te voeren. Voor deze schatting kan aangesloten worden bij al eerder uitgevoerde schattingen zoals bijvoorbeeld voor het plangebied Koningspleij (zie voetnoot 3). Hieruit blijkt dat het aantal slachtoffers in vergelijkbare omstandigheden onder de 1% mortaliteitgrens blijft. Een effect op de gunstige staat van

⁵ Bij zijn arrest van 9 december 2004, in zaak C-79/03, punten 36 en 41, ECLI:EU:C:2004:782, heeft het Hof van Justitie van de Europese Unie geoordeeld dat het door het ORNIS-comité geformuleerde criterium, inhoudende dat iedere tol van minder dan 1% van de totale jaarlijkse sterfte van de betrokken populatie (gemiddelde waarden) voor de soorten die niet mogen worden gejaagd, en van 1% van de te bejagen soorten, als maatstaf kan worden gebruikt om te beoordelen of de door de lidstaat krachtens artikel 9, eerste lid, sub c, van de Vogelrichtlijn verleende afwijking van het verbod van artikel 8, eerste lid, van die richtlijn om vogels met lijmstokken te vangen voldoet aan de voorwaarde dat de betrokken vogels in kleine hoeveelheden worden gevangen. Zoals de Afdeling eerder heeft overwogen (uitspraak van 18 februari 2015, ECLI:NL:RVS:2015:438) kan dit criterium, bij het ontbreken van een ander wetenschappelijk onderbouwd criterium, gehanteerd worden als uitgangspunt om te bepalen of gelet op de te verwachten aantallen slachtoffers door windturbines, afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de betreffende soorten. De 1%-mortaliteitsnorm heeft betrekking op 1% van de natuurlijke sterfte van een soort en niet op 1% van de totale populatie (ECLI:NL:RVS:2016:1227).

instandhouding van de lokale populatie van vogels en de vleermuissoorten die in het plangebied zijn aangetroffen, kan op voorhand worden uitgesloten.

- In het algemeen geldt: als dieren worden aangetroffen in het plangebied geldt te allen tijde geldt de zorgplicht⁶. Invulling geven aan de zorgplicht kan door het nemen van maatregelen:
 - Bij het onverhoopt toch aantreffen van beschermde planten- of diersoorten waarvoor geen vrijstelling geldt, dient alsnog contact opgenomen te worden met een ecooloog om benodigde vervolgstappen te bespreken.⁵
 - Bij het plaatsen van de windturbines worden grondwerkzaamheden uitgevoerd. Bij het openlaten van kuilen 's nachts dienen deze kuilen voorzien te worden van een of meerdere mogelijke uittreeplaatsen (schuin afgestoken deel van de wand of uittreeplankjes.
 - Voorafgaand aan een werkdag dienen de kuilen geïnspecteerd te worden op voorkomende dieren, indien aanwezig dienen deze in veiligheid gebracht te worden c.q. dienen de voorwaarden geschapen te worden dat de dieren op eigen kracht kunnen vluchten.

⁶ De zorgplicht is als een open norm geformuleerd in het eerste lid van artikel 1.11 Wet natuurbescherming. In het tweede lid wordt de zorgplicht nader geconcretiseerd door te bepalen dat deze plicht inhoudt dat eenieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:

1. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
2. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.

LITERATUURLIJST EN WEBSITES

Aarts B. & L. Bruinzeel, 2009. De nationale windmolenrisicokaart voor vogels. SOVON-notitie 09-105. in opdracht van Vogelbescherming Nederland door SOVON Vogelonderzoek Nederland en Altenburg & Wymenga.

Agha, M.; Smith, A.; Lovich, J.; Delaney, D.; Ennen, J.; Briggs, J.; Fleckenstein, L.; Tennant, L.; Puffer, S.; Walde, A.; Arundel, T.; Price, S.; Todd, B., 2017. Mammalian Mesocarnivore Visitation at Tortoise Burrows in a Wind Farm Journal: Wildlife Management, Volume: 81

Buggenum H.J.M. van, R.P.G. Geraeds & A.J.W. Lenders, 2009. Herpetofauna van Limburg. Verspreiding en ecologie van amfibieën en reptielen in de periode 1980 - 2008. Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maastricht.

Europese Gemeenschappen, Richtlijn no. 79-409 inzake het behoud van de Vogelstand. Brussel, 1979.

Europese Gemeenschappen, Richtlijn no. 92-43 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna. Brussel, 1992.

Heldin J.O., J. Jung, W. Neumann, M. Olsson, A. Skarin, F. Widemo, 2012. The impacts of wind power on terrestrial mammals.

Huizenga C.E., R.W. Akkermans, J.C. Buys, J. van der Coelen, H. Morelissen & L.S.G.M. Verheggen, 2010. Zoogdieren van Limburg, verspreiding en ecologie in de periode 1980 - 2007. Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maastricht.

Kruijt D.B. & C. Heunks, 2016. Effecten van windpark Koningspleij op beschermde soorten. Toetsing in het kader van de Flora- en faunawet, Bureau Waardenburg.

Lange R., P. Twist, A. van Winden & A. van Diepenbeek, 1994. Zoogdieren van West-Europa. Stichting Uitgeverij van de KNNV, VZZ i.s.m. Vereniging Natuurmonumenten, 1994.

Ministerie van Infrastructuur en Milieu, 2012. Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte. Nederland concurrerend, bereikbaar, leefbaar en veilig.

Verdrag inzake het behoud van wilde dieren en planten en hun natuurlijke milieu in Europa, 1979. Bern.

Winkelman J.E., F.H. Kistenkas & M.J. Epe, 2008. Ecologische en natuurbeschermingsrechtelijke aspecten van windturbines op land. Wageningen, Alterra, Alterrapport 1780.

www.limburg.nl
www.quickscanhulp.nl
www.waarneming.nl

BIJLAGE 1 ACHTERGRONDEN WET NATUURBESCHERMING

Wet Natuurbescherming

Soorten van de Vogelrichtlijn. Dit zijn alle van nature in Nederland in het wild levende vogels (zoals bedoelt in artikel 1 van de Vogelrichtlijn). Vooralsnog is onbekend hoe wordt omgegaan met jaarrond beschermde vogelnesten (zoals het eerdere beschermingsregime van de Flora- en faunawet). Geen lijst opgenomen.

Soorten van de Habitatrichtlijn. Dit zijn soorten die genoemd zijn in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn, Bijlage I en II van het Verdrag van Bern en Bijlage II van het Verdrag van Bonn. In de Bijlagen van de Verdragen van Bern en Bonn worden ook vogels genoemd.

Nationaal aangewezen (overige soorten). Dit zijn soorten genoemd in de bijlage van de Wet natuurbescherming. Het gaat om de bescherming van in nationaal opzicht te beschermen soorten, die zijn genoemd op de Vogel- of Habitatrichtlijn (art. 3.10 - 3.11 Wet natuurbescherming). Reden voor de bescherming is de maatschappelijke overtuiging dat deze dieren bescherming behoeven. Andere in de bijlage opgenomen soorten worden om ecologische redenen beschermd.

De wet voorziet in ruime mogelijkheden voor het verlenen van vrijstellingen, ook voor vogels en strikt beschermde soorten. Deze vrijstellingen dienen steeds bij verordening door provinciale staten te worden verleend. Bij het verlenen van de vrijstelling moet aan dezelfde voorwaarden worden voldaan als bij het verlenen van een ontheffing.

Wet Natuurbescherming ontheffing/vrijstelling

Vogelrichtlijn

Een ontheffing of een vrijstelling wordt uitsluitend verleend, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:

- a. er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
- b. zij is nodig:
 - 1°. in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
 - 2°. in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
 - 3°. ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
 - 4°. ter bescherming van flora of fauna;
 - 5°. voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt, of
 - 6°. om het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan;
- c. de maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soort.

Habitatrichtlijn

Een ontheffing of een vrijstelling wordt uitsluitend verleend, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:

- a. er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
- b. zij is nodig:
 - 1°. in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
 - 2°. ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
 - 3°. in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
 - 4°. voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten, of
 - 5°. om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de

aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben;

c. er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Overige soorten

Artikel 3.8, met uitzondering van het derde en vierde lid, is van overeenkomstige toepassing op de verboden, bedoeld in het eerste lid, met dien verstande dat, in aanvulling op de redenen, genoemd in het vijfde lid, onderdeel b, de noodzaak voor de ontheffing of vrijstelling ook verband kan houden met handelingen:

- a. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
- b. ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;
- c. ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
- d. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
- e. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- f. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- g. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of
- h. in het algemeen belang.

3. De verboden, bedoeld in het eerste lid, onderdelen a, en b, zijn niet van toepassing op de bosmuis, de huisspitsmuis en de veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden.

HABITATRICHTLIJN			
Zoogdieren			
Baardvleermuis	<i>Myotis mystacinus</i>	Kleine hoefijzerneus	<i>Rhinolophus hipposideros</i>
Bechstein's vleermuis	<i>Myotis bechsteinnii</i>	Laatvlieger	<i>Eptesicus serotinus</i>
Bever	<i>Castor fiber</i>	Lynx	<i>Lynx lynx</i>
Bosvleermuis	<i>Nyctalus leisleri</i>	Meervleermuis	<i>Myotis dasycneme</i>
Brandt's vleermuis	<i>Myotis brandtii</i>	Mopsvleermuis	<i>Barbastella barbastellus</i>
Bruinvis	<i>Phocoena phocoena</i>	Nathusius' vleermuis	<i>Pipistrellus nathusii</i>
Euraziatische lynx	<i>Lynx lynx</i>	Noordse woelmuis	<i>Microtus oeconomus</i>
Franjestaart	<i>Myotis nattereri</i>	Otter	<i>Lutra lutra</i>
Gewone dolfijn	<i>Delphinus delphis</i>	Rosse vleermuis	<i>Nyctalus noctula</i>
Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Tuimelaar	<i>Tursiops truncatus</i>
Gewone grootoorvleermuis	<i>Plecotus auritus</i>	Tweekleurige vleermuis	<i>Vespertilio murinus</i>
Hazelmuis	<i>Muscardinus avellanarius</i>	Vale vleermuis	<i>Myotis myotis</i>
Ingekorven vleermuis	<i>Myotis emarginatus</i>	Wilde kat	<i>Felis silvestris</i>
Kleine dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pygmaeus</i>	Wolf	<i>Canus lupus</i>
Reptielen en amfibieën			
Boomkikker	<i>Hyla arborea</i>	Muurhagedis	<i>Podarcis muralis</i>
Geelbuikvuurpad	<i>Bombina variegata</i>	Poelkikker	<i>Rana lessonae</i>
Gladde slang	<i>Coronella austriacus</i>	Rugstreeppad	<i>Bufo calamita</i>
Heikikker	<i>Rana arvalis</i>	Vroedmeesterpad	<i>Alytes obstreticans</i>
Kamsalamander	<i>Triturus cristatus</i>	Zandhagedis	<i>Lacerta agilis</i>
Knoflookpad	<i>Pelobates fuscus</i>		
Dagvlinders			
Donker pimperlauwtje	<i>Maculinea nausithous</i>	Tijmblauwtje	<i>Maculinea arion</i>
Grote vuurvinder	<i>Lycaena dispar</i>	Zilverstreephooibeestje	<i>Coenonympha hero</i>
Pimperlauwtje	<i>Maculinea teleius</i>		
Nachtvlinders			
Teunisbloempijlstaart	<i>Proserpinus proserpina</i>		
Libellen			
Bronslibel	<i>Oxygastra curtisii</i>	Noordse winterjuffer	<i>Sympecma paedisca</i>
Gaffellibel	<i>Ophiogomphus cecilia</i>	Oostelijke witsnuitlibel	<i>Leucorrhinia</i>
Gevlekte witsnuitlibel	<i>Leucorrhinia pectoralis</i>	Rivierrombout	<i>Stylurus flavipes</i>
Groene glazenmaker	<i>Aeshna viridis</i>	Sierlijke witsnuitlibel	<i>Leucorrhinia caudalis</i>
Vissen			
Houting	<i>Conegonus oxyrrhynchus</i>	Steur	<i>Acipenser sturio</i>
Vaatplanten			
Drijvende waterweegbree	<i>Luronium natans</i>	Kruipend moerasscherm	<i>Apium repens</i>
Groenknolorchis	<i>Liparis loeselii</i>	Zomerschroeforchis	<i>Spiranthes aestivalis</i>
Kevers			
Brede geelrandwaterroofkever	<i>Dytiscus latissimus</i>	Heldenbok	<i>Cerambyx cerdo</i>
Gestreepte waterroofkever	<i>Graphoderus bilineatus</i>	Juchtleerkever	<i>Osmoderma eremita</i>
Weekdieren			
Bataafse stroommossel	<i>Unio crassus</i>	Platte schijfhoren	<i>Anisus vorticulus</i>

NATIONAAL			
Planten			
Blaasvaren	<i>Cystopteris fragilis</i>	Kleine wolfsmelk	<i>Euphorbia exigua</i>
Groensteel	<i>Asplenium viride</i>	Kluwenklokje	<i>Campanula glomerata</i>
Schubvaren	<i>Ceterach officinarum</i>	Knollathyrus	<i>Lathyrus linifolius</i>
Akkerboterbloem	<i>Ranunculus arvensis</i>	Knolspirea	<i>Filipendula vulgaris</i>
Akkerdoornzaad	<i>Torilis arvensis</i>	Korensla	<i>Arnoseris minima</i>
Akkerogentroost	<i>Odontites vernus</i>	Kranskarwij	<i>Carum verticillatum</i>
Beklierde ogentroost	<i>Euphrasia rostkoviana</i>	Kruiptijm	<i>Thymus praecox</i>
Berggamander	<i>Teucrium montanum</i>	Lange zonnedauw	<i>Drosera longifolia</i>
Bergnachtorchis	<i>Platanthera montana</i>	Liggende ereprijs	<i>Veronica prostrata</i>
Blauw guichelheil	<i>Anagallis arvensis</i>	Moerasgamander	<i>Teucrium scordium</i>
Bokkenorchis	<i>Himantoglossum hircinum</i>	Muurbloem	<i>Erysimum cheiri</i>
Bosboterbloem	<i>Ranunculus polyanthemus</i>	Naakte lathyrus	<i>Lathyrus aphaca</i>
Bosdravik	<i>Bromopsis ramosa</i>	Naaldenkervel	<i>Scandix pecten-veneris</i>
Brave hendrik	<i>Chenopodium bonus-henricus</i>	Pijlscheefkelk	<i>Arabis hirsuta</i>
Brede wolfsmelk	<i>Euphorbia platyphyllos</i>	Roggelelie	<i>Lilium bulbiferum</i>
Breed wollegras	<i>Eriophorum latifolium</i>	Rood peperboompje	<i>Daphne mezereum</i>
Bruinrode wespenorchis	<i>Epipactis atrorubens</i>	Rozenkransje	<i>Antennaria dioica</i>
Dennenorchis	<i>Goodyera repens</i>	Ruw parelzaad	<i>Lithospermum arvense</i>
Dreps	<i>Bromus secalinus</i>	Scherpkruid	<i>Asperugo procumbens</i>
Echte gamander	<i>Teucrium chamaedrys</i>	Schubzegge	<i>Carex lepidocarpa</i>
Franjegtiaan	<i>Gentianella ciliata</i>	Smalle raai	<i>Galeopsis angustifolia</i>
Geelgroene wespenorchis	<i>Epipactis muelleri</i>	Spits havikskruid	<i>Hieracium lactucella</i>
Geplooid vrouwenmantel	<i>Alchemilla subcrenata</i>	Steenbraam	<i>Rubus saxatilis</i>
Getande veldsla	<i>Valerianella dentata</i>	Stijve wolfsmelk	<i>Euphorbia stricta</i>
Gevlekt zonneroosje	<i>Tuberaria guttata</i>	Stofzaad	<i>Monotropa hypopitys</i>
Glad biggenkruid	<i>Hypochaeris glabra</i>	Tengere distel	<i>Carduus tenuiflorus</i>
Gladde zegge	<i>Carex laevigata</i>	Tengere veldmuur	<i>Minuartia hybrida</i>
Groene nachtorchis	<i>Coeloglossum viride</i>	Trosgamander	<i>Teucrium botrys</i>
Groot spiegelklokje	<i>Legousia speculum-veneris</i>	Veenbloembies	<i>Scheuchzeria palustris</i>
Grote bosaardbei	<i>Fragaria moschata</i>	Vliegenorchis	<i>Ophrys insectifera</i>
Grote leeuwenklauw	<i>Aphanes arvensis</i>	Vroege ereprijs	<i>Veronica praecox</i>
Honingorchis	<i>Herminium monorchis</i>	Wilde ridderspoor	<i>Consolida regalis</i>
Kalkboterbloem	<i>Ranunculus polyanthemus</i>	Wilde averuit	<i>Artemisia campestris</i>
Kalketrip	<i>Centaurea calcitrapa</i>	Wilde weit	<i>Melampyrum arvense</i>
Karthuizeranjer	<i>Dianthus carthusianorum</i>	Wolfskers	<i>Atropa bella-donna</i>
Karwijsalie	<i>Selinum carvifolia</i>	Zandwolfsmelk	<i>Euphorbia seguieriana</i>
Kleine ereprijs	<i>Veronica verna</i>	Zinkviooltje	<i>Viola lutea subsp. calaminaria</i>
Kleine schorseneer	<i>Scorzonera humilis</i>	Zweedse kornoelje	<i>Cornus suecica</i>
Kevers			
Viegend hert	<i>Lucanus cervus</i>		
Libellen			
Beekrombout	<i>Gomphus vulgatissimus</i>	Gewone bronlibel	<i>Cordulegaster boltonii</i>
Bosbeekjuffer	<i>Calopteryx virgo</i>	Hoogveenglanslibel	<i>Somatochlora arctica</i>
Donkere waterjuffer	<i>Coenagrion armatum</i>	Kempense heidelibel	<i>Sympetrum depressiusculum</i>
Gevlekte glanslibel	<i>Somatochlora flavomaculata</i>	Speerwaterjuffer	<i>Coenagrion hastulatum</i>

Dagvlinders				
Aardbeivlinder	<i>Pyrgus malvae</i>		Kleine heivlinder	<i>Hipparchia statilinus</i>
Bosparelmoevlinder	<i>Melitaea athalia</i>		Kleine ijsvogelvlinder	<i>Limenitis camilla</i>
Bruin dikkopje	<i>Erynnis tages</i>		Kommavlinder	<i>Hesperia comma</i>
Bruine eikenpage	<i>Satyrium ilicis</i>		Sleedoorndpage	<i>Thecla betulae</i>
Duinparelmoevlinder	<i>Argynnis niobe</i>		Spiegeldikkopje	<i>Heteropterus morpheus</i>
Gentiaanblauwtje	<i>Maculinea alcon</i>		Veenbesblauwtje	<i>Plebejus optilete</i>
Grote parelmoevlinder	<i>Argynnis aglaja</i>		Veenbesparelmoevlinder	<i>Boloria aquilonaris</i>
Grote vos	<i>Nymphalis polychloros</i>		Veenhooibeestje	<i>Coenonympha tullia</i>
Grote weerschijnvlinder	<i>Apatura iris</i>		Veldparelmoevlinder	<i>Melitaea cinxia</i>
Iepenpage	<i>Satyrium w-album</i>		Zilveren maan	<i>Boloria selene</i>
Kreeftachtigen				
Europese rivierkreeft	<i>Astacus astacus</i>			
Vissen				
Beekdonderpad	<i>Cottus rhenanus</i>		Gestippelde alver	<i>Alburnoides bipunctatus</i>
Beekprik	<i>Lampetra planeri</i>		Grote modderkruiper	<i>Misgurnus fossilis</i>
Elrits	<i>Phoxinus phoxinus</i>		Kwabaal	<i>Lota lota</i>
Amfibieën				
Alpenwatersalamander	<i>Mesotriton alpestris</i>		Meerkikker	<i>Rana ridibunda</i>
Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>		Middelste groene kikker	<i>Pelophylax kl. esculentus</i>
Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>		Vinpootsalamander	<i>Lissotriton helveticus</i>
Kleine watersalamander	<i>Lissotriton vulgaris</i>		Vuursalamander	<i>Salamandra salamandra</i>
Reptielen				
Adder	<i>Vipera berus ssp. berus</i>		Levendbarende hagedis	<i>Zootoca vivipara</i>
Hazelworm	<i>Anguis fragilis</i>		Ringslang	<i>Natrix natrix</i>
Zoogdieren				
Aardmuis	<i>Microtus agrestis</i>		Konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>
Boommarter	<i>Martes martes</i>		Molmuis	<i>Arvicola scherman</i>
Bosmuis	<i>Apodemus sylvaticus</i>		Ondergrondse woelmuis	<i>Pitymys subterraneus</i>
Bunzing	<i>Mustela putorius</i>		Ree	<i>Capreolus capreolus</i>
Damhert	<i>Dama dama</i>		Rosse woelmuis	<i>Clethrionomys glareolus</i>
Das	<i>Meles meles</i>		Steenmarter	<i>Martes foina</i>
Dwergmuis	<i>Micromys minutus</i>		Tweekleurige bosspitsmuis	<i>Sorex coronatus</i>
Dwergspitsmuis	<i>Sorex minutus</i>		Veldmuis	<i>Microtus arvalis</i>
Edelhert	<i>Cervus elaphus</i>		Veldspitsmuis	<i>Crocidura leucodon</i>
Eekhoorn	<i>Sciurus vulgaris</i>		Vos	<i>Vulpes vulpes</i>
Egel	<i>Erinaceus europeus</i>		Waterspitsmuis	<i>Neomys fodiens</i>
Eikelmuis	<i>Eliomys quercinus</i>		Wezel	<i>Mustela nivalis</i>
Gewone bosspitsmuis	<i>Sorex araneus</i>		Wild zwijn	<i>Sus scrofa</i>
Grote bosmuis	<i>Apodemus flavicollis</i>		Woelrat	<i>Arvicola terrestris</i>
Haas	<i>Lepus europeus</i>		Gewone zeehond	<i>Phoca vitulina</i>
Hermelijn	<i>Mustela erminea</i>		Grijze zeehond	<i>Halichoerus grypus</i>
Huisspitsmuis	<i>Crocidura russula</i>			

VRIJSTELLING RUIMTELIJKE ONTWIKKELINGEN 3.8 LIMBURG (bijlage II zorgplicht, gehele jaar)				
Nederlandse naam	Periode		Nederlandse naam	Periode
Bruine kikker	Gehele jaar		Hermelijn	Gehele jaar
Gewone pad	Gehele jaar		Huisspitsmuis	Gehele jaar
Kleine watersalamander	Gehele jaar		Konijn	Gehele jaar
Meerkikker	Gehele jaar		Ondergrondse woelmuis	Gehele jaar
Middelste groene kikker	Gehele jaar		Molmuis	Gehele jaar
Hazelworm	juli, augustus en september		Ree	Gehele jaar
Levendbarende hagedis	15 aug t/m 15 oktober		Rosse woelmuis	Gehele jaar
Aardmuis	Gehele jaar		Steenmarter	15 aug t/m februari
Bosmuis	Gehele jaar		Tweekleurige bosspitsmuis	Gehele jaar
Bunzing	Gehele jaar		Veldmuis	Gehele jaar
Dwergmuis	Gehele jaar		Vos	Gehele jaar
Dwergspitsmuis	Gehele jaar		Wezel	Gehele jaar
Eekhoorn	maart, april en juli t/m nov		Woelrat	Gehele jaar
Egel	Gehele jaar			
Gewone bosspitsmuis	Gehele jaar			
Haas	Gehele jaar			

3.8 vrijstelling: Provinciale Staten van Limburg, vastgesteld in mei 2017:

Artikel 3.8.3 *Vrijstelling ruimtelijke ontwikkeling en bestendig beheer of onderhoud*

1. In afwijking van de verboden in artikel 3.10, eerste lid, onder a en b, van de Wet natuurbescherming is het aan eenieder toegestaan om de in bijlage II bij dit artikel aangewezen soorten te vangen en hun vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te beschadigen of te vernielen.
2. De soorten bedoeld in het eerste lid mogen worden gevangen met behulp van schepnetten, schermen, vangemmers, vangkooien en kastvallen.
3. Het vangen van dieren, bedoeld in het eerste lid, is slechts toegestaan wanneer het niet redelijkerwijs mogelijk is om de dieren te verdrijven van de locatie waar de werkzaamheden plaatsvinden.
4. De in het eerste lid genoemde vrijstellingen gelden ten behoeve van de volgende belangen:
 - a. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
 - b. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
 - c. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
 - d. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied.
5. De vrijstellingen gelden gedurende de periode genoemd in bijlage II bij de betreffende soort.

Achtergrond bescherming Nationaal natuur netwerk

Bescherming Nationaal natuur netwerk

Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte

De visie van het rijk op de ruimtelijke ontwikkeling van Nederland wordt weergegeven in de Structuurvisie Infra en Ruimte. In deze visie wordt duidelijk welke waarden overal tenminste gegarandeerd worden (de basiskwaliteit) en voor welke ruimtelijke structuren het rijk een grotere verantwoordelijkheid heeft. Daar streeft het rijk naar meer dan basiskwaliteit. Voor natuur en landschap wordt gestreefd naar de ontwikkeling van een netwerk van VHR-gebieden, het NNN en ecologische verbindingen. Voor gebieden met een beschermde status geldt de verplichting tot instandhouding van de wezenlijke kenmerken en waarden en een 'nee, tenzij' - regime. Ingrepen in of in de onmiddellijke nabijheid van deze gebieden worden niet toegestaan indien wezenlijke kenmerken, waarden of nagestreefde natuurontwikkeling worden aangetast. Indien de ruimtelijke ontwikkeling na toetsing via het afwegingskader door gaat, kan natuurcompensatie noodzakelijk zijn. Van compensatie is pas sprake indien na mitigatie (verzachtende maatregelen) nog sprake is van negatieve effecten. Het afwegingskader van de Nota Ruimte is verrijkt in provinciale regelgeving.

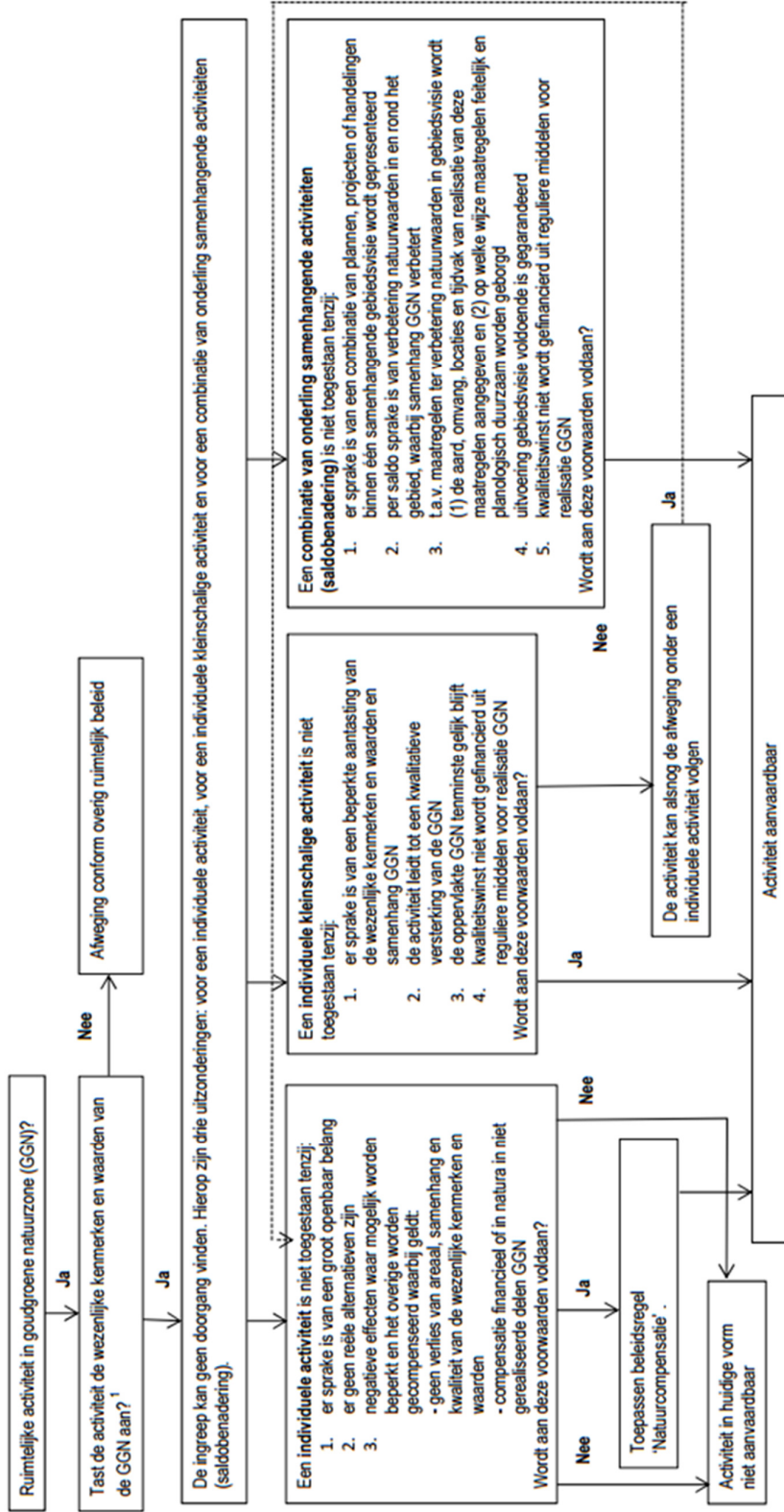
Als een ingreep in het NNN onvermijdelijk is, geldt dat mitigerende maatregelen genomen moeten worden. Indien de mitigatie niet volstaat, moet voor het resterende effect worden gecompenseerd. Bij compensatie gelden de voorwaarden dat:

- geen nettoverlies aan natuurwaarden (areaal, kwaliteit en samenhang) optreedt,
- compensatie aansluitend of in de directe omgeving van het gebied is (duurzaamheid),
- indien kwalitatief gelijkwaardige compensatie aansluitend of nabij de plaats van ingreep niet mogelijk is compensatie op een andere locatie moet plaatsvinden,
- indien op een andere locatie compensatie niet mogelijk is, financieel moet worden gecompenseerd,
- het tijdstip van besluit over de geplande ingreep tevens tijdstip van besluit is over de aard, de wijze, het tijdstip van mitigatie en het tijdstip van compensatie.

Provinciale bescherming

Zie stroomschema volgende pagina.

[file:///C:/Users/Eigenaar/Downloads/Omgevingsverordening%20Limburg%202014%20alle%20aanpassen%20tm%2015%20september%202015%20verwerkt%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/Eigenaar/Downloads/Omgevingsverordening%20Limburg%202014%20alle%20aanpassen%20tm%2015%20september%202015%20verwerkt%20(2).pdf)

1) Het gaat hier om het effect van de ingreep zelf en niet om een reeds gesaldeerd effect. Indien de ingreep plaatsvindt in of in de nabijheid van Natura2000 doelen dan gelden de bepalingen conform de Natuurbeschermingswet. Een en ander ter beoordeling aan de provincie Limburg

BIJLAGE 2 NATUURGEGEVENS NDFF QUICKSCANHULP

Bekende verspreiding van soorten ten opzichte van het plangebied – levering uit de NDFF.

disclaimer De Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) is de meest omvangrijke landelijke informatiebron van verspreidingsgegevens en bevat betrouwbare waarnemingen van planten en dieren in een bepaald gebied. Het systeem is in opbouw, nieuwe gegevens worden met regelmaat toegevoegd. Alle gegevens in de NDFF zijn gevalideerd. Nader (veld-)onderzoek kan noodzakelijk zijn om aanwezigheid van een soort te bevestigen of uit te sluiten.

Copyright vermelden bij verwijzen of citeren naar deze levering: © NDFF - quickscanhulp.nl 15-11-2017 15:53:51'

Op de volgende pagina's vindt u de lijst met soorten en afstanden ten opzichte van het plangebied dat deze soorten zijn waargenomen. Een toelichting op deze lijst is te vinden op: www.quickscanhulp.nl.

Mocht u vragen hebben dan kunt u contact opnemen met de Helpdesk van Het Natuurloket:

e-mail: serviceteamndff@natuurloket.nl

telefoon: 0800 2356333

Soort	Soortgroep	Bescherming	Afstand
Bruine kikker	Amfibieën	wnb-andere soorten	0 - 1 km
Gewone pad	Amfibieën	wnb-andere soorten	0 - 1 km
Kleine watersalamander	Amfibieën	wnb-andere soorten	0 - 1 km
grote vos	Insecten-Dagvlinders	wnb-andere soorten	0 - 1 km
grote weerschijnvlinder	Insecten-Dagvlinders	wnb-andere soorten	0 - 1 km
kleine ijsvogelvlinder	Insecten-Dagvlinders	wnb-andere soorten	0 - 1 km
spiegeldikkopje	Insecten-Dagvlinders	wnb-andere soorten	0 - 1 km
Beekrombout	Insecten-Libellen	wnb-andere soorten	0 - 1 km
Levendbarende hagedis	Reptielen	wnb-andere soorten	0 - 1 km
Aardmuis	Zoogdieren	wnb-andere soorten	0 - 1 km
Bosmuis	Zoogdieren	wnb-andere soorten	0 - 1 km
Bunzing	Zoogdieren	wnb-andere soorten	0 - 1 km
Das	Zoogdieren	wnb-andere soorten	0 - 1 km
Dwergmuis	Zoogdieren	wnb-andere soorten	0 - 1 km
Dwergspitsmuis	Zoogdieren	wnb-andere soorten	0 - 1 km
Eekhoorn	Zoogdieren	wnb-andere soorten	0 - 1 km
Egel	Zoogdieren	wnb-andere soorten	0 - 1 km
Haas	Zoogdieren	wnb-andere soorten	0 - 1 km
Huisspitsmuis	Zoogdieren	wnb-andere soorten	0 - 1 km
Konijn	Zoogdieren	wnb-andere soorten	0 - 1 km
Ondergrondse woelmuis	Zoogdieren	wnb-andere soorten	0 - 1 km
Ree	Zoogdieren	wnb-andere soorten	0 - 1 km
Veldmuis	Zoogdieren	wnb-andere soorten	0 - 1 km
Vos	Zoogdieren	wnb-andere soorten	0 - 1 km
Wild zwijn	Zoogdieren	wnb-andere soorten	0 - 1 km
Kamsalamander	Amfibieën	wnb-hrl	0 - 1 km
Gevlekte witsnuitlibel	Insecten-Libellen	wnb-hrl	0 - 1 km
Drijvende waterweegbree	Vaatplanten	wnb-hrl	0 - 1 km
Bever	Zoogdieren	wnb-hrl	0 - 1 km
Laatvlieger	Zoogdieren	wnb-hrl	0 - 1 km
Boomvalk	Vogels	wnb-vrl	0 - 1 km
Buizerd	Vogels	wnb-vrl	0 - 1 km
Gierzwaluw	Vogels	wnb-vrl	0 - 1 km
Grote Gele Kwikstaart	Vogels	wnb-vrl	0 - 1 km
Havik	Vogels	wnb-vrl	0 - 1 km
Huismus	Vogels	wnb-vrl	0 - 1 km
Kerkuil	Vogels	wnb-vrl	0 - 1 km
Slechtvalk	Vogels	wnb-vrl	0 - 1 km
Sperwer	Vogels	wnb-vrl	0 - 1 km
Steenuil	Vogels	wnb-vrl	0 - 1 km
Wespendief	Vogels	wnb-vrl	0 - 1 km
Zwarte Wouw	Vogels	wnb-vrl	0 - 1 km
Alpenwatersalamander	Amfibieën	wnb-andere soorten	1 - 5 km

BIJLAGE 3 NATUURTOETS VIJFDE TURBINE IN WINDPARK NEER

Bureau Waardenburg bv, 2011

Dit rapport wordt apart als pdf-bestand bijgevoegd.

BIJLAGE 4 AERIUSBEREKENING

Deze wordt apart als pdf-bestand bijgevoegd.